

Briselē, 2026. gada 24. jūnijā
(OR. en)

11081/26

ENER 442
ENV 818
CONSOM 213
COMPET 839

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 24. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 319 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Ziņojums par to, kā tiek īstenota Regula (ES) 2017/1369, ar ko izveido energomarkējuma satvaru

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 319 final.

Pielikumā: COM(2026) 319 final

EIROPAS
KOMISIJA

Briseļē, 24.6.2026.
COM(2026) 319 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Ziņojums par to, kā tiek īstenota Regula (ES) 2017/1369, ar ko izveido
energomarkējuma satvaru**

1. IEVADS

1.1. Politiskais un juridiskais konteksts

Pirmais oficiālais ES tiesību akts par patērētāju informēšanu par ierīču energoefektivitāti tika pieņemts pirms 50 gadiem pēc 1973. gada naftas krīzes⁽¹⁾. Pēc tam 1979. gadā tika pieņemts pirmais ES energomarkējuma satvars, kas kopš tā laika ir pārskatīts un uzlabots trīs reizes, pēdējo reizi – 2017. gadā. Kopš tā laika ES energomarkējums ir kļuvis labi pazīstams un tiek atzinīgi vērtēts patērētāju vidū. 2024. gada Eiroparometra aptaujā⁽²⁾ tika konstatēts, ka energomarkējums tieši ietekmē 75 % iedzīvotāju lēmumu par sadzīves tehnikas iegādi.

ES energomarkējums nodrošina viegli saprotamu informāciju, lai stimulētu pieprasījumu pēc efektīvākiem ražojumiem un veicinātu to izstrādi. Tas darbojas tandēmā ar minimālajām energoefektivitātes un citām prasībām, kas pieņemtas saskaņā ar ES ekodizaina satvaru. Patlaban ES saskaņā ar ekodizaina prasībām reglamentē vairāk nekā 30 produktu grupas, un 15 no tām ir noteikts energomarkējums⁽³⁾. Tiek lēsts, ka šīs politikas īstenošanas rezultātā vidējie mājsaimniecību izdevumi par enerģiju 2024. gadā kopumā saruka par aptuveni 317 EUR, un sagaidāms, ka līdz 2030. gadam šis ietaupījums pieaugs līdz 480 EUR, no kuriem aptuveni 27 % nodrošinās energomarkējums, bet lielāko daļu veidos ekodizains⁽⁴⁾.

Energomarkējuma regulas ("ER")⁽⁵⁾ juridiskais pamats ir Līguma 194. pants. ER ir izklāstīti noteikumi par konkrētu ražojumu markējuma izveidi, izmantojot deleģētos aktus. Tā uzliek konkrētus pienākumus piegādātājiem (ražotājiem, importētājiem un pilnvarotajiem pārstāvjiem) un tirgotājiem attiecībā uz markējuma un standartizētas ražojuma informācijas nodrošināšanu un izvietojumu. Komisija ir izdevusi divus paziņojumus ar konkrētiem precizējumiem: vienu – par īstenošanu Covid-19 pandēmijas laikā⁽⁶⁾ un otru – 2024. gadā par diapazona un klases norādīšanu energomarkējumā pēc Tiesas prejudiciāla nolēmuma⁽⁷⁾.

1.2. Galvenās izmaiņas, kas veiktas, 2017. gadā pārskatot energomarkējuma satvaru

2017. gada pārskatīšanas procesā satvars tika mainīts no direktīvas uz regulu un tika grozīti spēkā esošie noteikumi, lai i) nodrošinātu pakāpenisku markējuma skalas pārveidi uz ierasto A–G skalu, ii) stiprinātu tirgus uzraudzību un iii) ieviestu pienākumu reģistrēt ražojumus ES mēroga datubāzē (Eiropas ražojumu energomarkējuma reģistrā jeb

⁽¹⁾ Padomes Ieteikums 76/496/EEK (1976. gada 4. maijs) par enerģijas racionālu izmantošanu mājsaimniecības elektroierīcēm (OV L 140, 28.5.1976., 18.–19. lpp.).

⁽²⁾ [Eiroparometra speciālaptauja Nr. 555, 2024.](#)

⁽³⁾ https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/product-list_en.

⁽⁴⁾ *Ecodesign Impact Accounting 2025 Overview report* [2025. gada pārskata ziņojums par ekodizaina ietekmes uzskaiti], <https://circabc.europa.eu/ui/group/418195ac-4919-45fa-a959-3b695c9aab28/library/c06608a7-9e47-4737-b0d2-da9aec097171/details>.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs), ar ko izveido energomarkējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (OV L 198, 28.7.2017., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ Komisijas paziņojums [2020/C 182/02](#) (OV C 183, 2.6.2020.).

⁽⁷⁾ [Lieta C-761/22.](#)

EPREL⁽⁸⁾), kas ir priekšnosacījums modeļa laišanai tirgū. Saskaņā ar jauno satvaru ir ieviesti astoņi pārskatīti vai jauni marķējumi. Šie marķējumi ir valodas ziņā neitrāli, tiem ir modernizēts izskats, un tajos ir ietverts QR kods, kas nodrošina saiti uz *EPREL* pieejamo informāciju par attiecīgo modeli. Dažos no tiem ir pirmo reizi ietvertas informācijas piktogrammas attiecībā uz remontējamības vai ilgzinātības aspektiem.

1.3. Šā ziņojuma tvērums

ER 19. pants uzdod Komisijai iesniegt Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par regulas īstenošanu, tajā novērtējot to, “cik iedarbīgi šī regula un saskaņā ar to pieņemtie deleģētie un īstenošanas akti ir devuši klientiem iespēju izvēlēties efektīvākus ražojumus, ņemot vērā radīto ietekmi uz darbījumdarbību, enerģijas patēriņu, siltumnīcefekta gāzu emisijām, tirgus uzraudzības darbībām, kā arī datubāzes izveidošanas un uzturēšanas izmaksas”.

Saskaņā ar šo satvaru ietekme uz darbījumdarbību, enerģijas patēriņu un emisijām ir sīki novērtēta katrā konkrētā ražojumā veiktajā aktā, savukārt šajā ziņojumā ir sniegts apkopots pārskats. Vairāk horizontālo aspektu ir analizēts ietekmes novērtējumā, kas pievienots paralēli šim ziņojumam pieņemtajam un uz tā secinājumiem balstītajam *omnibus* vienkāršošanas priekšlikumam par energoefektīvu ražojumu tiesību aktiem. Paralēli šim ziņojumam tiek pieņemts atsevišķs ziņojums par rīpu marķēšanas regulas (Regula (ES) 2020/740) īstenošanu.

Tādējādi šajā ziņojumā īpaša uzmanība ir pievērsta šādiem tematiem:

- progress skalas atjaunināšanā un jaunu marķējumu ieviešanā;
- marķējuma skalas atjaunināšanas process (pāreja no vecā marķējuma uz jauno);
- ražojumu datubāze (un saistītās izmaksas un ieguvumi);
- tirgus uzraudzība;
- marķējums kā instruments efektīvu ražojumu pirmsatīģiem;
- jauno energomarkējumu efektivitāte.

1.4. Analītiskā bāze

Šā ziņojuma pamatā it īpaši ir apsekojums⁽⁹⁾, kurā piedalījās 20 073 patērētāji, kas pēdējo divu gadu laikā bija iegādājušies vismaz vienu, bet ne vairāk kā trīs no aptverto veidu ražojumiem, un kurš tika veikts 10 ES dalībvalstīs: Čehijā, Francijā, Itālijā, Nīderlandē, Polijā, Portugālē, Rumānijā, Somijā, Vācijā un Zviedrijā. Apsekojumā tika iekļauti arī 204 piegādātāji un 207 mazumtirgotāji, kuri piedāvā ar energomarkējumu nodrošinātus ražojumus, kas pieder pie grupām, kurām ieviests jaunais marķējums, kā arī 123 profesionāli komerciālo aukstumiekārtu lietotāji, lai pārbaudītu šīm iekārtām paredzēto jauno marķējumu.

Šajā ziņojumā sniegtā informācija tika saņemta no 14 dalībvalstīm⁽¹⁰⁾ Ekodizaina un energomarkējuma apspriežu forumā⁽¹¹⁾ (*EELCF*) un/vai Administratīvās sadarbības

⁽⁸⁾ <https://eprel.ec.europa.eu>.

⁽⁹⁾ [Pētījums par patērētāju izpratni par ES energomarkējumu, ko piemēro kopš 2011. gada.](#)

⁽¹⁰⁾ AT, BG, DE, DK, EE, IE, IT, LT, LV, NL, PT, SI, NO, IS.

⁽¹¹⁾ [Komisijas ekspertu grupu reģistrs.](#)

ekspertu grupā energomarķējuma un ekodizaina jautājumos (*AdCo*)⁽¹²⁾, kā arī no 7 citiem *EELCF* dalībniekiem⁽¹³⁾. Analīzē izmantoti arī dati no *EPREL*, Tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēmas (*ICSMS*)⁽¹⁴⁾ un citām publiski pieejamām analīzēm un resursiem.

2. PROGRESS SKALAS ATJAUNINĀŠANĀ UN JAUNU MARKĒJUMU IEVIEŠANĀ

Ar ER Komisijai tika uzdots pārskatīt un atjaunināt visu to energomarķējumu skalas, kas bija spēkā 2017. gada 1. augustā, un tā tika pilnvarota ieviest jaunus marķējumus. Tajā tika noteikts grafiks esošo marķējumu pārskatīšanai līdz 2018. gada augustam (sākot ar prioritāro grupu: veļas mazgāšanas mašīnām, veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnām, trauku mazgāšanas mašīnām, ledusskapjiem, gaismas avotiem un elektroniskajiem displejiem). Tajā tika noteikts vispārējs skalas atjaunināšanas termiņš – 2023. gada augusts – un ilgāks termiņš – 2025. gada augusts – attiecībā uz cietā kurināmā katliem, telpas sildītājiem un ūdens sildītājiem⁽¹⁵⁾.

Prioritārās grupas skalas atjaunināšana tika pabeigta 2019. gada martā, un no 2021. gada 1. marta marķējumi tika izmantoti tiešsaistē un veikalos⁽¹⁶⁾. Ar šiem noteikumiem saistītās tehniskās problēmas tika novērstas ar *Omnibus* regulu tieši pirms minētā datuma⁽¹⁷⁾.

Pašreizējais stāvoklis konkrētu ražojumu marķējuma pārskatīšanā saskaņā ar ER					
Ražojumu grupa	Atsauce	ER paredzētais pārskatīšanas termiņš	Pārskatītās redakcijas stāšanās spēkā	Jaunā marķējuma piemērošanas datums	Statuss
Elektroniskie displeji (ieskaitot televizorus)	Regula (ES) 2019/2013	02.08.2018.	31.03.2019.	01.03.2021.	Pieņemta
Veļas mazgāšanas mašīnas / veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnas	Regula (ES) 2019/2014	02.08.2018.	31.03.2019.	01.03.2021.	Pieņemta
Gaismas avoti	Regula (ES) 2019/2015	02.08.2018.	31.03.2019.	01.09.2021.	Pieņemta
Sadzīves ledusskapji	Regula (ES) 2019/2016	02.08.2018.	31.03.2019.	01.03.2021.	Pieņemta
Sadzīves trauku mazgāšanas mašīnas	Regula (ES) 2019/2017	02.08.2018.	31.03.2019.	01.03.2021.	Pieņemta
Aukstumiekārtas ar tiešās	Regula (ES) 2019/2018	Jauna	Jauna	01.03.2021.	Pieņemta

⁽¹²⁾ [Administratīvās sadarbības grupu saraksts](#).

⁽¹³⁾ *APPLIA*, Digitālā Eiropa, *EHI*, *EHPA*, *EPEE*, *EuroCommerce*, *Lighting Europe*.

⁽¹⁴⁾ [ICSMS](#).

⁽¹⁵⁾ Šie termiņi būtu jāuzskata par papildinājumu piecu gadu pārskatīšanas datumam, kas noteikti deleģētajos aktos attiecībā uz katru ražojumu.

⁽¹⁶⁾ Apgaismes ierīču marķējums ar atjauninātu skalu veikalos bija pieejams no 2021. gada 1. septembra.

⁽¹⁷⁾ [Regula \(ES\) 2021/340](#).

pārdošanas funkciju					
Viedtālruni un planšetdatori	Regula (ES) 2023/1669	Jauna	Jauna	20.06.2025.	Pieņemta
Putekļu sūcēji	Marķējumu Tiesa anulēja 2018. gadā	—	—	—	Gatavošanās atkārtotai ieviešanai Izsakiet viedokli
Veļas žāvētāji	Regula (ES) 2023/2534	02.08.2023.	22.11.2023.	01.07.2025.	Pieņemta
Cepeškrāsnis un tvaika nosūcēji	Regula (ES) 65/2014	02.08.2023.	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Dzīvojamo ēku ventilācija	Regula (ES) 1254/2014	02.08.2023.	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Profesionālās aukstumiekārtas	Regula (ES) 2015/1095	02.08.2023.	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Gaisa kondicionētāji, arī “gaiss-gaiss” tipa siltumsūkņi	Regula (ES) 626/2011	02.08.2023.	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Lokālie telpas sildītāji	Regula (ES) 2015/1186	02.08.2023.	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Telpas sildītāji un kombinētie sildītāji	Regula (ES) 811/2013	02.08.2025	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Cietā kurināmā katli	Regula (ES) 2015/1187	02.08.2025	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli
Ūdens sildītāji	Regula (ES) 812/2013	02.08.2025	—	—	Sagatavošanas procesā Izsakiet viedokli

Putekļu sūcēju marķējums tika atcelts ar Vispārējās tiesas nolēmumu 2018. gadā⁽¹⁸⁾ un tāpēc vairs nav spēkā. Turpinās arī darbs saistībā ar iespējamiem jauniem energomarķējumiem i) fotoelementu moduļiem, ii) putekļu sūcējiem, iii) datoriem, iv) zemas temperatūras siltuma emiteriem (radiatori), v) profesionālām trauku mazgāšanas mašīnām un vi) profesionālām veļas mazgāšanas ierīcēm.

ES energomarķējuma pārskatīšanas process ir sīki izklāstīts ER, un tajā ievēro labāka regulējuma noteikumus. Tas ietver darbu, kas tiek veikts, lai i) pārskatīšanas ietvaros izprastu tirgu, ii) izstrādātu reproducējamās un reprezentatīvās testēšanas metodikas, iii) apkopotu informāciju, kas iegūta apspriešanās forumā, un iv) sagatavotu izvērtējumu un ietekmes novērtējumu. Pēc tam tiesību akta projektu publicē, lai ieinteresētās personas varētu sniegt atsauksmes, un par to paziņo Pasaules Tirdzniecības organizācijai. Pirms Komisija aktu pieņem, notiek apspriešanās ar dalībvalstu ekspertiem. Komisija par aktu

⁽¹⁸⁾ [Lieta T-544/13](#).

paziņo Eiropas Parlamentam un Padomei. Visbeidzot, aktu publicē *Oficiālajā Vēstnesī*, un, ja neviena iestāde neizsaka iebildumus, tas stājas spēkā. 2019. gadā pabeigtais energomarķējumu pārskatīšanas process – no pārskatīšanas sākuma līdz publicēšanai – ilga četrus līdz piecus gadus. Kopš tā laika progress ir bijis lēnāks, jo paralēli notika ar *EPREL* saistītais darbs, tiesvedība, tika risinātas ar Covid-19 un 2022. gada enerģētisko krīzi saistītās ārkārtas situācijas un noritēja sarunas par ekodizaina satvara pārskatīšanu.

Līdz šim ir pieņemti un *Oficiālajā Vēstnesī* publicēti deviņi lēmumi vai paziņojumi par saskaņotiem standartiem attiecībā uz atbilstības pieņemumu saskaņā ar ER.

3. MARKĒJUMA SKALAS ATJAUNINĀŠANAS PROCESS

ER nosaka četru mēnešu pārejas periodu, ieviešot marķējumu ar atjauninātu skalu. Šajā laikposmā piegādātājiem ir jānodrošina gan vecais marķējums, gan jaunais marķējums, gan ražojuma informācijas lapa. Tirgotājiem jānomaina izvietotie vecie marķējumi 14 darba dienu laikā no dienas, kas norādīta attiecīgajā deleģētajā aktā par katru ražojumu. Jāatjaunina arī reklāmas tehniskie materiāli. Lielākā daļa tirgotāju (63 %), kas piedalījās šā ziņojuma pamatošanai veiktajā apsekojumā, uzskatīja, ka pārmarķēšanas process ir viegls vai ļoti viegls. Dažas ražotāju apvienības (piem., apgaismes ierīču) norādīja uz grūtībām nomainīt marķējumu, ja ražojumi jau ir tranzītā vai iepriekš laisti tirgū.

Patērētāji šajā pārejas periodā var saņemt ražojumus ar diviem marķējumiem – ar neatjauninātu skalu un atjauninātu skalu. Šie marķējumi reti ir salīdzināmi, jo testēšanas un aprēķina metodes bieži mainās un skalas stingrības prasības palielinās. Piemēram, ražojumi, kas iepriekš bija novērtēti ar A+++, pēc jaunās skalas var atbilst B vai C klasei. ER paredzēja, ka marķējuma maiņa varētu radīt grūtības patērētājiem, piegādātājiem un tirgotājiem, tāpēc pieprasīja dalībvalstīm sākt informācijas kampaņas. Dažas no šīm kampaņām tika organizētas ES finansētu projektu, piemēram, *Label2020*⁽¹⁹⁾, *Belt*⁽²⁰⁾ un *Compliance Services*⁽²¹⁾, ietvaros. Dažas dalībvalstis ziņoja, ka informēšanas rezultāti ir labi, savukārt citas norādīja uz problēmām, ar kurām, ieviešot pirmo marķējumu ar atjauninātu skalu, saskārās Covid-19 ierobežojumu dēļ.

4. RAŽOJUMU DATUBĀZE

Viens no galvenajiem 2017. gada pārskatīšanas elementiem bija solis uz priekšu ES energomarķējuma digitalizācijā. Ar ER 12. pantu Komisijai tika uzdots izveidot un uzturēt datubāzi (*EPREL*), kura sastāv no publiskās daļas, atbilstības daļas un tiešsaistes portāla, kas sniedz piekļuvi abām minētajām daļām. Mērķi bija i) atbalstīt tirgus uzraudzības iestādes, ii) sniegt sabiedrībai informāciju par tirgū laistajiem ražojumiem un iii) nodrošināt Komisijai atjauninātu informāciju marķēšanas tiesību aktu pārskatīšanai. Pēc vērienīga kopīga darba, ko veica Komisija, ražotāji un citas ieinteresētās personas, šī datubāze šodien ir kļuvusi par realitāti, tajā ir ievadīti aptuveni divi miljoni modeļu, un 2025. gadā tā tika apmeklēta 6,6 miljonus reižu.

⁽¹⁹⁾ [LABEL2020](#).

⁽²⁰⁾ [BELT](#).

⁽²¹⁾ <https://www.product-compliance-services.eu>.

4.1. Īstenošana

Ražotājiem savlaicīgi tika nodrošināta iespēja reģistrēt ražojumus pirms pirmo pārskatīto marķējumu ieviešanas 2019. gadā, un drīz pēc tam piekļuvi saņēma arī tirgus uzraudzības iestādes. Kopš datubāzes izveides ir pieejams palīdzības dienests, kas sniedz atbalstu reģistrācijas procesā. ES uzņēmumu apvienības bieži palīdz saviem biedriem veikt šo uzdevumu. *EPREL* publiskā daļa ar QR kodu starpniecību ir pieejama kopš 2021. gada marta, kad sāka piemērot pirmos ražojumu marķējumus ar atjauninātu skalu. Kopš 2022. gada *EPREL* meklēšanas saskarne nodrošina daudzas funkcijas (piem., atlases filtrus un šķirošanu). Kopš 2022. gada aprīļa darbojas ER 12. pantā un I pielikuma 2. punktā minētais tiešsaistes portāls publiskai piekļuvei *EPREL*⁽²²⁾.

2024. gadā pieņemtajā īstenošanas regulā⁽²³⁾ ir izklāstīta sīkāka informācija par *EPREL* darbību, cita starpā precizējot noteikumus par sensitīvas informācijas pārvaldību un ieviešot obligātu to piegādātāju verifikāciju, kuri izmanto *eIDAS* parakstus un zīmogus.

Ieviešot *EPREL*, Komisijas mērķis bija:

- samazināt administratīvo slogu piegādātājiem, izmantojot lielapjoma reģistrāciju, lietojumprogrammu saskarnes (*API*) pakalpojumus⁽²⁴⁾ un marķējumu un ražojumu informācijas lapu automātisku ģenerēšanu visās oficiālajās ES valodās;
- atvieglot pienākumu izpildi attiecībā uz energomarķējuma un ražojuma informācijas attēlošanu tiešsaistē (*API* lejupielāde);
- atvieglot lietošanu individuāliem patērētājiem, lielapjoma pircējiem, publiskajiem iepircējiem un iestādēm, lai noteiktu visplašāk pārstāvētās efektivitātes klases.

Ražotāji atzinīgi novērtēja to, ka deleģētajos aktos par konkrētiem ražojumiem nav prasīts sistemātiski nodrošināt *drukātas* ražojuma informācijas lapas (saskaņā ar ER 3. panta 1. punktā paredzēto alternatīvo iespēju), jo tā vietā tās ir pieejamas *EPREL*.

Tāpat *EPREL* ikvienam ļauj sekot līdzi tirgus tendencēm attiecībā uz ražojumu modeļu ar energomarķējumu reģistrāciju. Tomēr ER neprasa piegādātājiem sniegt pārdošanas datus par modeļiem, tāpēc parasti ir vajadzīga papildu informācija, lai aplēstu modeļu tirgus daļu un noteiktu, vai ir jāsāk marķējuma pārskatīšana.

Valstu tirgus uzraudzības iestādes norāda, ka *EPREL* samazina atbilstības pārbaudei veltīto laiku un pūles.

Datubāzei galvenokārt piekļūst, izmantojot marķējumā norādītos QR kodus, nevis tīmekļvietni. Apsekojuma dati un valsts iestāžu atsauksmes apstiprina, ka sabiedrība un publisko iepirkumu veicēji par *EPREL* vēl zina maz. Līdzīgas ar enerģiju saistīto ražojumu

⁽²²⁾ <https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/>.

⁽²³⁾ [Īstenošanas Regula \(ES\) 2024/994](#).

⁽²⁴⁾ Līdz šim ir nodrošināts aptuveni 1000 *API* atslēgu, galvenokārt tirgotājiem (54 %), kā arī piegādātājiem, pētniekiem, meklētājprogrammām utt.

datubāzes pastāv arī citos pasaules reģionos (piem., Amerikas Savienotajās Valstīs⁽²⁵⁾, Ķīnā⁽²⁶⁾, Kanādā⁽²⁷⁾ un Austrālijā⁽²⁸⁾).

4.2. *EPREL* izmaksas un sniegtie ieguvumi

Laikposmā no 2017. līdz 2024. gadam Komisija *EPREL* izveidei un uzturēšanai iztērēja 9,5 miljonus EUR. Gada darbības budžets 2024. gadā palielinājās līdz 1,9 miljoniem EUR. Sākotnēji paredzētās vienreizējās izmaksas 3 miljonu EUR apmērā *EPREL* izveidei un ikgadējais uzturēšanas budžets 300 000 EUR apmērā bija par mazu, lai segtu reālās vajadzības. Tas galvenokārt skaidrojams ar to, ka minēto skaitļu pamatā bija aplēses par radioiekārtu datubāzi⁽²⁹⁾, kurā ir daudz mazāk reģistrēto datu un reģistrētāju un kurai nav tādas publiski pieejamas daļas, kāda ir *EPREL*. *EPREL* galu galā tika reģistrēts daudz vairāk datu, nekā bija paredzēts ietekmes novērtējumā. Tas daļēji bija saistīts ar vēlāk pieņemto lēmumu *EPREL* iekļaut arī riepas (kas veido 13 % no visiem *EPREL* reģistrētajiem datiem). Visbeidzot, sākotnēji nebija plānota *eIDAS* verificēšana, taču vēlāk izrādījās, ka tā ir vajadzīga reģistra integritātes nodrošināšanai, un tas radīja papildu vienreizējas izstrādes izmaksas.

Apsekojumā aptaujāto piegādātāju viedokļi par to, vai *EPREL* kopējās atbilstības nodrošināšanas izmaksas, salīdzinot ar iepriekšējo periodu, ir palielinājušās vai samazinājušās, atšķiras. 38 % norādīja, ka atbilstības nodrošināšanas izmaksas, ieskaitot patērēto laiku, finanšu līdzekļus un personāla resursus, ir palielinājušās. 28 % norādīja, ka izmaksas, salīdzinot ar laiku pirms 2019. gada, ir samazinājušās. Atlikušie 33 % apgalvoja, ka izmaksas nav mainījušās. Lielākā daļa ražotāju datus ievada paši, bet ceturtnā daļa aptaujāto piegādātāju reģistrācijas uzdevumus uztic ārpalpojumu sniedzējiem⁽³⁰⁾. Tirgotājiem informācija *EPREL* ir pieejama bez maksas, un viņi no piegādātājiem var saņemt drukātus marķējumus. Tirgotāji pauž lielāku gandarījumu par šo politiku nekā piegādātāji, tomēr norāda uz vienlīdzīgu konkurences apstākļu trūkumu salīdzinājumā ar tiešsaistes tirdzniecības vietām.

5. TIRGUS UZRAUDZĪBA UN IZPILDES PANĀKŠANA

Tirgus uzraudzību vienotajā tirgū reglamentē Tirgus uzraudzības regula (Regula (EK) Nr. 765/2008), ko piemēro arī ražojumiem, uz kuriem attiecas ER. 2017. gadā ER šos vispārīgos noteikumus pastiprināja ar i) noteikumiem, kuru mērķis ir veicināt sadarbību starp valstu TUI, ii) skaidrojumu par to, kā rīkoties ar ražojumiem, kuri rada risku, un iii) (līdz šim neizmantotu) Savienības drošības procedūru. ER 7. panta 4. punktā dalībvalstīm bija noteikts pienākums pieņemt noteikumus par sodiem un izpildes mehānismiem un paziņot šādus noteikumus līdz 2017. gada 1. augustam, ja par tiem iepriekš nav paziņots saskaņā ar Marķējuma direktīvu.

⁽²⁵⁾ <https://www.regulations.doe.gov/ccms>; <https://www.energystar.gov/products>.

⁽²⁶⁾ <https://www.energylab.com.cn/>.

⁽²⁷⁾ [Searchable product list \[Ražojumu saraksts ar meklēšanas iespēju\] | Natural Resources Canada](#).

⁽²⁸⁾ [Energy Rating \[Enerģijas rādītāji\] - Search the Registration Database \[Meklēt reģistrācijas datubāzē\]](#).

⁽²⁹⁾ [SWD \(2012\) 329](#).

⁽³⁰⁾ Analīze *EPREL* pakalpojumu projektam, ko finansē no programmas *LIFE*, 2025. gada maijs (nav publicēta).

Energoefektīvu ražojumu tiesību aktu ievērošanas pamatā galvenokārt ir pašdeklarēšana⁽³¹⁾. Lai šādā situācijā nodrošinātu godīgu konkurenci un sasniegtu paredzēto enerģijas ietaupījumu, ir vajadzīgs pietiekams tirgus uzraudzības un izpildes panākšanas līmenis. Tirgus uzraudzība ir ekskluzīva valsts iestāžu kompetence, taču ES sniedz finansiālu atbalstu: laikposmā no 2017. līdz 2024. gadam tā apjoms pārsniedza 20 miljonus EUR valstu tirgus uzraudzības pasākumiem un plašākam īstenošanas atbalstam, izmantojot pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, Vienotā tirgus programmu un programmu *LIFE*. Attiecībā uz atbilstību tiesību aktiem par energoefektīviem ražojumiem, kas nonāk ES tirgū, muitas kontrole uz ES ārējām robežām joprojām bija ierobežota, un, attiecīgi, neatbilstības gadījumu atklāšanas rādītāji bija zemi.

Pierādījumi, kas gūti ES finansētās darbībās, dalībvalstu pārbaudes un Eiropas Revīzijas palātas 2020. gada īpašais ziņojums⁽³²⁾ liecina par pastāvīgu un būtisku neatbilstības līmeni (it īpaši tiešsaistes veikalos). Arī cenu salīdzināšanas tīmekļvietnēs bieži vien netiek rādīta visa prasītā informācija. ES finansētajā saskaņotajā rīcībā “EEPLIANT 3”⁽³³⁾, kurā piedalījās 24 valstu uzraudzības iestādes un kurā tika veikta nereprezentatīva, uz risku balstīta pārbaude attiecībā uz sešām produktu grupām⁽³⁴⁾, tika konstatēts, ka 82 % ražojumu veikalos un 97 % ražojumu tiešsaistes veikalos ir nelielas vai būtiskas problēmas saistībā ar marķējuma attēlojumu, atbilstības deklarāciju vai tehnisko dokumentāciju (tātad tas attiecas uz visu dokumentāciju, arī ekodizaina jomā, ne tikai uz marķējumu). Neatbilstība tiešsaistē tika īpaši konstatēta attiecībā uz gaismas avotiem⁽³⁵⁾. Ja marķējumā, ražojuma informācijas lapā vai citā tehniskajā dokumentācijā trūkst datu vai tie ir nepareizi, tas ne vienmēr nozīmē, ka ražojums ir neatbilstīgs. Lai konstatētu neatbilstību, ir vajadzīga testēšana akreditētās laboratorijās, un tā ir dārga (parasti no 1000 līdz 10 000 EUR vienam modelim, bet lieliem vai sarežģītiem ražojumiem – vēl dārgāka). Atbilstības pārbaudes projektā “EEPLIANT 3” no 265 laboratoriski testētajiem ražojumiem 43 % gadījumu tika konstatētas energosnieguma problēmas – to rādītāji pārsniedza pieļaujamo pielāides līmeni. Tomēr kopējo neatbilstības līmeni vienotajā tirgū ir grūti aplēst, jo pārbaudes gandrīz vienmēr ir balstītas uz risku un TUI novirza ierobežotos resursus ražojumiem, attiecībā uz kuriem tiek prognozēts visvairāk problēmu. Šos konstatējumus nevar ekstrapolēt uz visām ražojumu grupām un visu ES.

Saskaņā ar šo satvaru 2024. gadā pārbaudīto ražojumu kopskaits bija no 10–100 ražojumiem dažās dalībvalstīs līdz 24 000 ražojumu Īrijā un 73 000 ražojumu Vācijā. Vairumā gadījumu veikalos un tiešsaistē tika veiktas dokumentu pārbaudes un tikai dažkārt – padziļinātas snieguma pārbaudes. Kā noteikts Tirgus uzraudzības regulā, dalībvalstis kopš 2017. gada *ICSMS* datubāzē ir reģistrējušas 3147 gadījumus, kad veiktas padziļinātas pārbaudes saskaņā ar ER⁽³⁶⁾ (57 % no tiem konstatētas neatbilstības). Komisija 2025. gada vidū sāka divas pārkāpuma procedūras pret Portugāli un Rumāniju par to, ka tās 2023. gadā nebija ziņojušas par padziļinātām pārbaudēm, un 2025. gada novembrī nosūtīja Portugālei pamatotu atzinumu.

⁽³¹⁾ Attiecībā uz katliem obligāta ir trešo personu veikta sertifikācija.

⁽³²⁾ [Īpašais ziņojums 01/2020.](#)

⁽³³⁾ [EEPLIANT3_Public_Report_Final.pdf.](#)

⁽³⁴⁾ Gaisa kondicionētāji, apgaismojums, veļas žāvētāji, ūdens sildītāji, telpas sildītāji un ventilatori.

⁽³⁵⁾ [CLASP pētījums par iepirkšanos tiešsaistē.](#)

⁽³⁶⁾ Ar padziļinātām pārbaudēm saprot laboratoriskas pārbaudes un dokumentu pārbaudes, kuru mērķis ir novērtēt ražojuma atbilstību.

Attiecībā uz 450 ražojumu modeļiem ir izveidota savstarpēja saikne starp *ICSMS* un *EPREL*, un tam vajadzētu darīt šo modeļu pārbaudes efektīvākas. Iespēja lietotājiem viegli ziņot par jebkādam problēmām ar reģistrētiem modeļiem vai saistīto informāciju tieši *EPREL* līdz šim ir izmantota 3300 modeļu reģistrācijas gadījumos. Lielākas tiešsaistes platformas bieži sadarbojas nolūkā izņemt neatbilstīgus ražojumus, taču tām pašām nav pienākuma izvietot marķējumu, un to piedāvātais plašais ražojumu klāsts ir arī palielinājis kopējo izpildes panākšanas uzdevuma apjomu.

2021. gadā Komisija saskaņā ar Tirgus uzraudzības regulu izveidoja Eiropas produktu atbilstības tīklu (*EUPCN*). 2024. gadā tā izveidoja pirmo ES ekodizaina un energomarķējuma testēšanas mehānismu⁽³⁷⁾. Komisija un dalībvalstis kopīgi nodrošina, ka energomarķējums netiek atdarināts attiecībā uz ražojumiem, uz kuriem neattiecas deleģētie pasākumi, vai ar enerģiju nesaistītiem ražojumiem, un šai ziņā tās ir it īpaši sadarbojušās ar nozares pārstāvjiem, kuri izveidojuši brīvprātīgu vienotu ūdens marķējumu, lai panāktu tā dizaina pielāgošanu⁽³⁸⁾.

6. MARĶĒJUMS KĀ INSTRUMENTS EFEKTĪVU RAŽOJUMU PIRMTIRGIEM

ER 7. panta 2. punktā ir noteikts, ka visi stimulējošie pakalpojumi, ko dalībvalstis nodrošina saistībā ar ražojumiem, uz kuriem attiecas ES energomarķējums, ir vērsti uz *divām augstākajām būtiski pārstāvētajām energoefektivitātes klasēm vai uz augstākām klasēm*. Mērķis ir pieprasījuma puses stimulus (piem., aizdevumus ar zemām procentu likmēm, dotācijas, nodokļu atlaides vai kuponus) koncentrēt uz visefektīvākajiem ražojumiem, tādējādi radot šo ražojumu pirmsatībi.

Tādi paši vai ļoti līdzīgi kritēriji tiek izmantoti arī citos tiesību aktos, tai skaitā Energoefektivitātes direktīvas prasībās par publisko iepirkumu⁽³⁹⁾, ES taksonomijā⁽⁴⁰⁾ un PVN noteikumos par samazinātām likmēm efektīvām siltumapgādes sistēmām⁽⁴¹⁾. Pamatojoties uz to, četras ES dalībvalstis pašlaik piemēro samazināto PVN likmi.

Jau 2010. gada Marķējuma pamatdirektīvā bija iekļauti noteikumi ar mērķi veicināt to, ka marķējums tiek izmantots par pamatu pirmsatībi, taču precīzāks kritērija formulējums un *EPREL* funkcija, kas ļauj viegli gūt ieskatu par jebkuras atlasītās ražojumu grupas sadalījumu pa klasēm, atvieglo šādas politikas īstenošanu. Komisija un valstu iestādes var izmantot *EPREL*, lai piemērotu ER 7. panta 2. punktā noteikto kritēriju, par sākumpunktu izmantojot vienkāršu meklēšanu *EPREL*, kas mazinās vajadzību pēc īpašiem tirgus apsekojumiem un stiprinās konkurenci, nodrošinot vienotajā tirgū laisto ražojumu pārredzamību. Lai atbalstītu šā kritērija piemērošanu, Komisija ir sniegusi attiecīgus norādījumus⁽⁴²⁾.

⁽³⁷⁾ [Komisijas Īstenošanas lēmums \(ES\) 2024/1456](#).

⁽³⁸⁾ [Vienotais ūdens marķējums](#).

⁽³⁹⁾ [Direktīva \(ES\) 2023/1791](#).

⁽⁴⁰⁾ [Regula \(ES\) 2023/2486](#).

⁽⁴¹⁾ [Padomes Direktīva \(ES\) 2022/542](#).

⁽⁴²⁾ https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/consumers_en#what-does-significantly-populated-mean.

7. JAUNO MARKĒJUMU EFEKTIVITĀTE

7.1. Izpratne par jaunajiem markējumiem

Lielākā daļa aptaujāto patērētāju apgalvo, ka saprot markējumus, un vairāk nekā 90 % uzskata, ka markējums un tā elementi ir (ļoti) viegli saprotami. Tikai par dažām konkrētu ražojumu piktogrammām vairāk nekā 10 % apsekojuma dalībnieku norādīja, ka tās ir grūti saprotamas. Šis pozitīvais rezultāts, iespējams, ir saistīts ar to, ka markējuma dizains pirms ierosināšanas parasti tiek testēts. 77–87 % aptaujāto patērētāju uzskatīja, ka markējumā sniegtās informācijas apjoms ir atbilstīgs. Pārējie uzskatīja, ka informācijas ir vai nu par daudz, vai par maz (vai arī viņiem nebija viedokļa). Tādējādi kopumā šie rezultāti liecina, ka informācijas nav ne pārāk daudz, ne pārāk maz.

62 % apsekojuma laikā aptaujāto patērētāju norādīja, ka ir izmantojuši galveno ar enerģiju saistīto informāciju markējuma augšdaļā. 37 % norādīja, ka ir izmantojuši arī apakšdaļā izvietotās ar enerģiju nesaistītās piktogrammas. Patērētāji, kuri nesen iegādājušies sadzīves tehniku, visbiežāk norādīja, ka, pieņemot lēmumu par pirkumu, ir izmantojuši energomarkējumu (aptuveni 90 % no tiem, kuri markējumu redzēja). Komerciālo ledusskapju pircējiem markējums palīdzēja 80 % gadījumu, savukārt televizoru un monitoru pircējiem – 70 % gadījumu, jo šo preču iegādes lēmumos svarīgi ir tādi snieguma kritēriji kā izšķirtspēja vai ekrāna izmērs.

7.2. Ietekme uz cenas ziņā pieejamu un efektīvu ražojumu pieejamību

Starptautiskās Enerģētikas aģentūras (*IEA*) 2021. gada ziņojumā par ierīču efektivitātes standartiem un marķēšanu⁽⁴³⁾ tika konstatēts, ka energosnieguma prasības un marķējums kopumā paātrina jauno modeļu uzlabošanas tempu divas vai trīs reizes. Laika gaitā tas nozīmē kopējā tirgū esošo produktu kopuma vidējās efektivitātes pieaugumu. *IEA* norāda, ka konkurences dēļ vidējās iepirkuma cenas parasti samazinās par 2–3 % gadā (pēc īslaicīgas palielināšanās, kad stājas spēkā jauni noteikumi), bet novērotie dažādu ražojumu cenu samazinājumi atšķiras, atspoguļojot konkurences līmeni konkrētā tirgū. Šīs aplēses ir globālas, un nesen veiktā izvērtējumā par putekļu sūcējiem ES tika konstatēts, ka marķējuma piemērošanas periodā iepirkuma cenas samazinājās par 1 % gadā. Nesen publicētos pētījumos ir apstiprināts, ka ES energomarkējums ir efektīvs attiecībā uz vidisko mērķi mainīt patērētāju izvēli, un konstatēts, ka svarīgs tirgus pielāgošanās virzītājs ir konkurence piedāvājuma jomā, kura izraisa cenu kritumu, kas vērojams, tirgū ienākot jauniem dalībniekiem un arvien vairāk ražotājiem piedāvājot ražojumus augstākās marķējuma klasēs, tādējādi radot patērētāju pārpalikumu un vienlaikus stimulējot turpmāku inovāciju⁽⁴⁴⁾.

Lai garantētu inovācijas ietekmi, ER ir noteikts – ja tiek ieviests marķējums vai atjaunināta tā skala, Komisija nodrošina, lai neviens no ražojumiem marķējuma ieviešanas brīdī neatbilstu A klasei un paredzamais laiks, kad vairums modeļu tiktu klasificēti minētajā klasē, būtu vismaz 10 gadus vēlāk. *EPREL* dati liecina, ka gaismas avotu, aukstumiekārtu, televizoru un trauku mazgāšanas mašīnu klašu sadalījums kopš 2019. gada lielā mērā ir

⁽⁴³⁾ *IEA, 2021, Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programmes* [Ierīču un iekārtu energoefektivitātes standartu un marķēšanas programmu sasniegumi].

⁽⁴⁴⁾ *Anne Kesselring, Energy labels in the European Union: Consumer inattention and producer responses* [Energomarkējums Eiropas Savienībā: patērētāju neuzmanība un ražotāju atbildes], *Energy Economics*, 144. sējums, 2025, ISSN 0140-9883, <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2025.108275>.

attīstījies atbilstīgi šīm prasībām. Tomēr 90 % *EPREL* reģistrēto veļas mazgāšanas mašīnu modeļu A klasi sasniedza jau sešu gadu laikā pēc pārskatīšanas. Turpretī elektronisko displeju sniegums ir uzlabojies lēnāk, nekā gaidīts, un tie ir koncentrēti zemākajās klasēs (25 % modeļu pieder pie G klases)⁽⁴⁵⁾.

Saskaņā ar neatkarīgu tirgus analīzi⁽⁴⁶⁾ savā klasē labāko veļas mazgāšanas mašīnu tirgus daļa 2024. gadā palielinājās par 50 %. Akadēmiskie pētījumi, kuru pamatā ir faktiskie tirgus dati par 2021. gadu, liecina, ka marķējums ar atjaunināto skalu palielināja patērētāju vēlmi iegādāties visaugstāk novērtētos ledusskapjus, salīdzinot ar iepriekšējo marķējumu, kas nebija tik labi saprotams⁽⁴⁷⁾.

8. SECINĀJUMS

Ar ER ir likts pamats modernizētiem marķējumiem, kas līdz šim darbojas labi, bet pārejas process vēl nav beidzies. Līdz šim ir pārskatīti 6 no 15 ražojumu grupu marķējumiem, un saskaņā ar šo satvaru ir ieviesti divi jauni marķējumi. Ilgie konkrētiem produktiem veltīto deleģēto aktu pārskatīšanas cikli līdz šim ir mazinājuši politikas satvara vispārējo ietekmi. Nepietiekama tirgus noteikumu izpilde valstu līmenī un augsts neatbilstības līmenis vismaz dažos tirgus segmentos (it īpaši tiešsaistē) kropļo vienlīdzīgus konkurences apstākļus un mazina prognozētos enerģijas ietaupījumus.

Plašāks politikas konteksts kopš 2017. gada ir būtiski mainījies šādu faktoru ietekmē: i) tiešsaistes pārdošanas apjoma pieaugums, ii) ES mērķrādītāji klimata pārmaiņu jomā, iii) globālā apņemšanās līdz 2030. gadam divkārtot energoefektivitāti un iv) uzsvars uz konkurētspēju Dragi ziņojumā un vienotā tirgus stratēģijā, kā arī nesenie centieni saistībā ar enerģijas pieejamību cenas ziņā un enerģētisko neatkarību. Šajā kontekstā energomarķējums aizvien ir būtisks. Visas attiecīgās ieinteresēto personu grupas, kas 2025. gada oktobrī piedalījās īstenošanas dialogā par tiesību aktiem energoproduktu jomā⁽⁴⁸⁾, uzsvēra šo tiesību aktu (arī ER) nozīmi ES rūpniecības energoefektivitātes, pieejamības cenas ziņā un konkurētspējas veicināšanā, taču norādīja arī uz to, ka noteikumu neievērošana mazina šo aktu efektivitāti.

Pieejamie pierādījumi par marķējumu darbību liecina, ka ES energomarķējumu potenciāls enerģijas patēriņa mazināšanā gadu desmitus pēc to ieviešanas vēl nav pilnībā izsmelts, un tie var veicināt arī citu politikas mērķu sasniegšanu. *EPREL* ražojumu reģistrs, kurā iekļauti visi ar enerģiju saistītie ražojumi ar ES energomarķējumu, nodrošina labāku tirgus pārredzamību un uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu. Tomēr *EPREL* vēl nav tik plaši pazīstams vai izmantots kā pats marķējums, un to varētu vairāk izmantot arī atbilstības un tirgus uzraudzības atbalstam. Līdztekus šim ziņojumam iesniegtā *Omnibus*

⁽⁴⁵⁾ Pašlaik tiek izvērtēta deleģētā regula par displejiem. Tam, ka modeļi joprojām ir koncentrēti zemākajās klasēs, iespējams, ir vairāki sarežģīti iemesli (arī tas, ka patērētāji un ražotāji dod priekšroku liela izmēra ekrāniem un augstai izšķirtspējai).

⁽⁴⁶⁾ *GfK* 2024. gada tirgus perspektīvas.

⁽⁴⁷⁾ *Corinne Faure, Marie-Charlotte Guetlein, Joachim Schleich, Effects of rescaling the EU energy label on household preferences for top-rated appliances* [ES energomarķējuma skolas atjaunināšanas ietekme uz mājāsaimniecību izvēli attiecībā uz visaugstāk novērtētajām iekārtām], *Energy Policy*, 156. sējums, 2021, ISSN 0301-4215, <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112439>. Tas pats pētījums arī parādīja, ka abu marķējumu rādīšana patērētājiem (kā tas ir ER paredzētajā pārejas posmā) nepalielina vēlmi maksāt.

⁽⁴⁸⁾ [Īstenošanas dialogs ar komisāru Danu Jergensenu par tiesību aktiem energoefektīvu ražojumu jomā: enerģētika.](#)

priekšlikuma grozījumu mērķis ir labāk izmantot šīs iespējas, vienlaikus maksimāli vienkāršojot prasības, kas piemērojamas piegādātājiem un tirgotājiem.